

Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości, tom 38 (94), Warszawa 2007

Spis treści

Wstęp

Szczepan Borowski, Michał Kariozen, Wpływ zastosowania MSSF w polskich spółkach giełdowych na rachunkowość zabezpieczeń i sprawozdawczość grup kapitałowych

Jolanta Chluska, Determinanty wprowadzenia rachunku kosztów działań w szpitalu

Iwona Cieślak, Rachunek kapitału zatrudnionych w zarządzaniu wynagrodzeniami

Przemysław Czajor, Integracja systemu rachunkowości i systemu zarządzania ryzykiem – wybrane aspekty

Wiktor Gabrusewicz, Biegły rewident – zawód czy misja

Stanisław Hońko, Podstawowe założenia i aktualne znaczenie wybranych teorii bilansowych

Jacek Kalinowski, Zarządzanie kosztami projektu metodą Earned Value Management (EVM)

Małgorzata Kamieniecka, Odroczonego podatek dochodowy w praktyce zarządzania polskich jednostek

Anna Karmańska, Wartość ekonomiczna a paradygmat metody bilansowej (artykuł dyskusyjny)

Mirosław Krajewski, Sprawność działania w ocenie działalności gospodarczej przedsiębiorstw

Mirosława Kwiecień, Rachunkowość – na niebezpiecznym zakręcie (prawda czy fałsz?)

Wojciech A. Nowak, Ku międzynarodowej sprawozdawczości finansowej dla małych i średnich przedsiębiorstw

Janusz Samelak, Zasada ostrożności w teorii i praktyce rachunkowości

Marta Sikorska, True and fair view w teorii i praktyce polskiej rachunkowości

Marzena Tatarska, Rachunkowość wspólnych przedsięwzięć w ujęciu teoretycznym i praktycznym

Joanna Toborek-Mazur, Kierunki zmian w sprawozdawczości jednostek połączonych i powiązanych – dyskusje i oceny

Piotr Wójtowicz, Kształtowanie zysków w celu unikania strat w spółkach niepublicznych.

Informacja dla autorów

Wstęp

Niniejszy numer specjalny „Zeszytów Teoretycznych Rachunkowości” Stowarzyszenia Księgowych w Polsce prezentuje wybrane referaty przygotowane na Ogólnopolski Zjazd Katedr Rachunkowości odbywający się w dniach 20-22 września 2007 roku w Poznaniu. Zjazd przy pomocy i współpracy Stowarzyszenia Księgowych w Polsce organizuje Katedra Rachunkowości Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Zaszczyt zorganizowania Zjazdu jest tym większy, iż przypada w setną rocznicę obchodzoną w 2007 roku ruchu zawodowego Stowarzyszenia Księgowych w Polsce.

Hasłem tegorocznego Zjazdu Katedr Rachunkowości jest „Rachunkowość w teorii i praktyce”. Jest to hasło szerokie, ale zawiera to, co jest najważniejsze w obecnym etapie rozwoju rachunkowości, czyli tworzenie nowych i doskonalenie już istniejących rozwiązań naukowych, jak najlepiej służących potrzebom praktyki. Rachunkowość jest tą dziedziną działalności ludzkiej w której praktyka szybko i skutecznie weryfikuje osiągnięcia nauki. Celowa jest więc ożywiona dyskusja nad aktualnymi teoretycznymi i praktycznymi problemami rachunkowości, których należyte rozwiązanie przyczyniłoby się do lepszego wykonywania zawodu księgowego.

Każdy doroczny Zjazd Katedr Rachunkowości stanowi okazję do zaprezentowania myśli teoretycznej i wyników badań empirycznych w dziedzinie rachunkowości osiągniętych przez poszczególne ośrodki akademickie w Polsce. Wieloletnia tradycja wydawania specjalnego tomu Zeszytów Teoretycznych Rachunkowości służy rozpowszechnieniu i utrwalaniu osiągnięć dorobku naukowego w dziedzinie rachunkowości, wyznacza kierunki nowych badań i przyspiesza ich realizację.

Dorobek naukowy tegorocznego Zjazdu Katedr Rachunkowości nie ogranicza się tylko do niniejszego zeszytu specjalnego, ale obejmuje również trzy tomy opracowań wydanych przez Akademię Ekonomiczną w Poznaniu. Obszerny dorobek publikacyjny z pewnością będzie podstawą ożywionej dyskusji i wymiany poglądów na aktualne problemy rachunkowości podczas Zjazdu.

Organizatorzy Zjazdu

Katedra Rachunkowości

Akademia Ekonomiczna w Poznaniu

Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej w polskich spółkach giełdowych.

Wpływ na rachunkowość zabezpieczeń i zasady sprawozdawczości grup kapitałowych

Szczepan Borowski, Michał Kariozen

Streszczenie

Celem badań było oszacowanie bezpośredniego i pośredniego wpływu przyjęcia MSSF na sprawozdawczość finansową spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Analizą objęto dwa obszary rachunkowości finansowej: rachunkowość zabezpieczeń oraz sprawozdawczość grup kapitałowych. Efektem przeprowadzonych badań empirycznych było oszacowanie, w wybranych obszarach, zarówno wpływu bezpośredniego na prezentowane dane porównawcze za poprzednie okresy sprawozdawcze i zakres ujawnień informacji dodatkowych, jak również wpływu pośredniego na stosowane przez spółki zasady rachunkowości.

Wyniki badań wskazują na znaczący wpływ procesu przyjęcia do stosowania MSSF na sprawozdawczość finansową spółek giełdowych w Polsce i stanowią niezbędny punkt wyjścia do dalszych studiów empirycznych, tak w zakresie będącym przedmiotem niniejszego raportu, jak i w szerszej rozumianym obszarze sprawozdawczości finansowej

Application of International Financial Reporting Standards in Polish listed companies.

The impact on hedge accounting and consolidation.

Summary

The purpose of the study was to estimate direct and indirect influence of the application of IFRS on the financial reporting of Warsaw Stock Exchange listed companies. The analysis focused on two areas of financial accounting: hedge accounting and consolidated reporting. The result of research was the estimation, in chosen areas, of both the direct influence on presented comparative data for previous reporting periods and the range of disclosures of the additional information, as well as the indirect influence on companies' accounting policies. The research proved significant influence of transition to IFRS process on the financial reporting of public companies in Poland and should be treated as the necessary starting point for further empirical studies, both with regard to the scope of interest of the present report and in the more widely understood area of the financial reporting.

Determinanty wprowadzenia rachunku kosztów działań w szpitalu

Jolanta Chluska

Streszczenie

Racjonalne gospodarowanie ograniczonymi zasobami sektora zdrowia w Polsce wymaga od samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej – w tym szpitali - znajomości ponoszonych kosztów zarówno globalnych jak i jednostkowych. Jednym z narzędzi ustalania kosztów jednostkowych świadczeń medycznych jest kalkulacja z wykorzystaniem rachunku kosztów działań.

Artykuł przybliży istotę kalkulacji ABC, warunki i możliwości jej stosowania w szpitalu oraz wykorzystania jej efektów do zarządzania zakładem.

Determinants of ABC-costing implementation in hospital

Summary

Reasonable management of limited resources in Polish health sector requires from independent public health care units – especially hospitals – the knowledge of the involved global and unitary costs. ABC costing is one of the helpful tools in the determination of unit costs of medical services.

This paper brings closer the idea of ABC costing, the conditions and possibility of its use in hospital as well as its application in the process of hospital management.

Rachunek kapitału zatrudnionych w zarządzaniu wynagrodzeniami

Iwona Cieślak

Streszczenie

Płaca jest transformacją kapitału ludzkiego na produktu pracy. Jest źródłem jest wartości pracy. We wszystkich dokumentach międzynarodowych traktujących o problematyce społecznej, prawo do pracy oraz sprawiedliwej płacy wymieniane jest na pierwszym miejscu. Obiektywne ustalanie wielkości płac jest bardzo ważną kwestią społeczno - ekonomiczną. W rzeczywistości, przy niedostatku teorii praktykuje się stosowanie uznaniowości w płacach, jak również pokutuje przekonanie, że wystarczającym bodźcem dobrej pracy jest groźba bezrobocia. Obecnie jednak takie podejście do problemów wynagradzania jest niewystarczające. Coraz częściej podkreśla się rosnący udział kosztów pracy w łącznym koszcie produktu oraz związaną z tym indywidualizację płacy, uzależnioną w swojej zasadniczej części od wartości kapitału ludzkiego oraz rekompensaty za ryzyko inwestycyjne. Dlatego płaca, jaką otrzymuje pracownik powinna być zgodna z wartością pracy jaką pracownik wytworzył, czyli z energią wydatkowaną przez pracownika. Dzięki temu wartość kapitału ludzkiego będzie utrzymywana, gdyż płaca będzie generować strumień wpływów, który przyniesie wystarczający wskaźnik zwrotu na kapitale pracownika.

Właściwie określone rozmiary płac pozwalają na zachowanie substancji kapitału i nie powodują jego deprecjacji. Koncepcja zachowania kapitału prowadzi do rozpatrywania płac jako wielkości wynikającej z zastosowania godziwej stopy zwrotu do kapitału przypisanego zatrudnionemu.

Na podstawie teorii kapitału można określić odpowiedni standard płac dla poszczególnych kategorii pracowników i na tej podstawie badać, czy podmiot gospodarczy przyczynia się do zachowania kapitału społecznego i jego rozwoju.

Capital account of the employees in salaries management

Summary

Salary is the transformation of human capital into products of labour. The value of work is the source of the salary. In all international documents dealing with social issues, each person's rights to work and to receive an equitable salary are listed among top priorities. An objective measure for computing salaries is crucial in the socio-economic context. In reality, however, theories are insufficient, the practice is that of arbitrariness, and we are still haunted by the belief that threat of unemployment is a sufficient motivation for good work. Today, such an approach to remuneration is certainly inadequate. We are facing an increasing emphasis on the growing share of labour costs in the total product cost, and the related individualisation of labour, which is largely dependent upon the value of human capital, and the compensation for investment risk. Therefore the salary an employee receives should be in harmony with the value of work created by him or her, i.e. the energy she or he had expended. As a result, the value of human capital will be maintained, as salaries will generate a stream of income that shall provide a sufficient rate of return on the employee capital.

Properly defined wages facilitate retention of the capital and preclude its depreciation. The concept of capital preservation leads us to see wages as a value resulting from the application of a right and proper rate of return to the capital assigned to a given employee.

Based on capital theory, we may determine a proper standard of wages for particular employee categories; and on those grounds, we may assess whether the given organisation supports the enhancement and development of social capital.

Integracja systemu rachunkowości i systemu zarządzania ryzykiem – wybrane aspekty

Przemysław Czajor

Streszczenie

Artykuł prezentuje wybrane aspekty dotyczące integracji systemu rachunkowości z systemem zarządzania ryzykiem. Autor podkreśla znaczenie rachunkowości jako systemu informacyjnego determinującego podejmowanie decyzji w warunkach ryzyka i niepewności. Na podstawie wybranych modeli zarządzania ryzykiem zostały wyróżnione etapy procesu zarządzania ryzykiem, w których szczególnie ważna jest rola rachunkowości finansowej oraz rachunkowości zarządczej. Do etapów procesu zarządzania ryzykiem, w których rola rachunkowości jest szczególnie istotna, zaliczono: identyfikację ryzyka, jego pomiar i wartościowanie, wybór opcji oddziaływania na ryzyko oraz monitorowanie i komunikowanie procesu zarządzania ryzykiem. W artykule wskazano również, że integracja systemu rachunkowości z systemem zarządzania ryzykiem umożliwia obniżenie kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwo, związanych zarówno ze skutkami ryzyka, jak i kosztami oddziaływania na ryzyko oraz usprawnia proces podejmowania decyzji operacyjnych i decyzji strategicznych.

The integration of the accounting system and risk management system – selected areas

Summary

The article is about selected areas of the integration of the accounting system and risk management system. The role of accounting as an information system that determines decision making process under risk and uncertainty was been highlighted. The role of the accounting system is essential at the following stages of risk management process: risk identification, risk measurement, risk evaluation, choosing of risk treatment options and communication of the process.

The article also demonstrates that the integration of the accounting system and risk management system allows the costs of risk to be reduced and facilitates decision – making processes.

Biegły rewident –zawód czy misja

Wiktor Gabrusewicz

Streszczenie

W artykule przedstawiono przesłanki wyodrębnienia się zawodu biegłego rewidenta na świecie i w Polsce. Stwierdzono, że biegły rewident jest wolnym zawodem który ma określoną misję do spełnienia. Misja ta nie może być w pełni realizowana, tak jak to ma miejsce w innych wolnych zawodach

Auditor – a profession or a mission

Summary

The presented paper shows the circumstances and reasons for creating the auditors' profession both in Poland and throughout the world. It was determined that auditors are independent and on a mission. However this mission cannot be fully accomplished, which is the case of other professions.

Podstawowe założenia i aktualne znaczenie wybranych teorii bilansowych

Stanisław Hońko

Streszczenie

W artykule zaprezentowano podstawowe założenia teorii bilansowych, które mimo upływu czasu nie straciły aktualności. Teorie bilansowe, a w szczególności teoria bilansu statycznego, dynamicznego i organicznego stworzyły podstawę obecnego modelu rachunkowości, uzależniającego wartość pozycji bilansowych od spodziewanych w przyszłości korzyści ekonomicznych.

Fundamental Assumptions and Current Importance of the Chosen Balance Sheet Theories

Summary

The paper presents fundamental assumptions of the balance sheet theories which have not lost their importance despite of the lapse of time. The balance sheet theories, especially the static balance sheet theory, the dynamic balance sheet theory and the organic balance sheet theory, created the basis of the current accounting model, making values of balance sheet items conditional on anticipated future economic benefits.

Zarządzanie kosztami projektu metodą Earned Value Management (EVM)

Jacek Kalinowski

Streszczenie

Cechy projektów, takie jak unikalność, znaczne ryzyko realizacji, aperiodyczność, wyjątkowość, innowacyjność, wysoki koszt jednostkowy, wprowadzają konieczność dokładnego planowania i kontroli ich przychodów oraz kosztów w całym cyklu życia. Zakończenie projektu sukcesem gwarantuje szybka i rzetelna informacja w zakresie trzech parametrów: czas, jakość i koszt. Wiedza ta, uzyskana w odpowiednim czasie i skierowana do właściwych osób, może umożliwić menadżerom projektu wczesną identyfikację problemów oraz dokonanie koniecznych poprawek, dzięki którym uda się utrzymać projekt w pożądanym zakresie czasowym i kosztowym. Metodą, która służy do planowania i kontroli wyników realizowanego projektu w zakresie dwóch z wymienionych wcześniej parametrów: czas oraz koszt, jest Earned Value Management (w skrócie EVM).

W artykule zostały opisane założenia metody EVM, jej źródła informacji oraz podstawowe wielkości stosowane do tworzenia informacji o efektywności realizowanego projektu. Ponadto objaśniono wskaźniki metody EVM w obszarze analizy harmonogramu wykonywanych prac w projekcie (parametr: czas) oraz w obszarze analizy kosztów projektu (parametr: koszt).

Zastosowanie metody EVM daje interesariuszom projektu szereg informacji o postępie realizacji prac, odchyleniach i ich wpływie na wartości uzyskane w momencie zakończenia projektu, a także może być „systemem wczesnego ostrzegania” alarmującym o wszelkich nieprawidłowościach w zakresie parametrów: czas i koszt w trakcie realizacji projektu. Dlatego też metoda EVM jest jednym z najważniejszych elementów systemu rachunkowości zarządczej zorientowanego na zarządzanie projektami.

Project costs management by method Earned Value Management (EVM)

Summary

Due to certain characteristics of projects, such as uniqueness, high risk levels, non-periodicity, innovativeness and high unit cost there is a need for accurate planning and strict control of revenues and costs over the whole life-cycle of a project. To successfully complete projects it is necessary to have timely and reliable information on three parameters: time, quality and cost. Such knowledge, acquired in due time and made available to proper persons, may enable project managers to identify problems early enough and to make the necessary corrections and improvements to meet the set deadlines and cost limits. The method used for planning and control of the performance in respect of the time and cost targets of the project is earned value management (EVM).

This paper explains the main idea and application of this method as well as basic parameters used for generation of information on the effectiveness and efficiency of the project. It also describes the indicators used in EVM with regard to the analysis of the timetable of project stages (the time dimension) and the analysis of project costs (the cost dimension).

The application of EVM provides the stakeholders with a broad range of information on the progress of work involved in the realization of the project, and on any variances and their effect on the values obtained upon completion of the project. It may also serve as an "early alert system" drawing attention to any deviations in respect of the time and cost dimensions during project realization. EVM is one of the main elements of the management accounting system oriented to projects management.

Odroczonego podatku dochodowego w praktyce zarządzania polskich jednostek

Małgorzata Kamieniecka

Streszczenie

Artykuł poświęcono analizie sposobów wykorzystania alokacji podatku dochodowego w polskich firmach. Przedstawiono rezultaty badań empirycznych, przeprowadzonych w formie ankiety. Badanie dowiodło, że podatek odroczonego nie jest aktywnie wykorzystywany w zarządzaniu polskimi przedsiębiorstwami - szczególnie w jednostkach mniejszych. Jednym z przyczyn tego stanu rzeczy jest fakt, że podatek odroczonego jest stosunkowo nowym instrumentem (alokację podatku dochodowego wprowadzono do polskiego prawa o rachunkowości w 1995 r., a obecnie obowiązująca metoda zobowiązań funkcjonuje od 5 lat). Przewiduje się, że rola podatku odroczonego w zarządzaniu będzie rosła i będzie on zyskiwał popularność. Konieczne jest jednak zintensyfikowanie działań edukacyjnych w tym zakresie.

Deferred income tax in the management of Polish enterprises

Summary

The article is devoted to the analysis of the ways of using the income tax allocation in Polish firms. It presents the results of empirical researches, carried out by the survey method. The research proved that the deferred tax is not actively used in the management in Polish businesses, especially the small ones. One of the reasons is the fact that it is quite a new financial instrument (accounting for income taxes was introduced to Polish law in 1995 and the liability method - 5 years ago). The author anticipates that the role of the deferred tax in management will soon gain both popularity and significance, but to achieve this intensive educational effort's are necessary.

Wartość ekonomiczna a paradygmat metody bilansowej (artykuł dyskusyjny)

Anna Karmańska

Streszczenie

Niniejszy artykuł przedstawia dyskusyjne rozważania na temat roli wartości ekonomicznej w rozwoju nauki rachunkowości. Autorka przeprowadza analizę funkcji informacyjnej wartości ekonomicznej i znaczenia porównywalności koncepcji jej ustalania, generalnych paradygmatów leżących u podstaw nauki rachunkowości oraz priorytetu paradygmatu wobec reguł. Na tym tle zadaje kardynalne i zarazem kontrowersyjne pytanie: Czy pomiar wartości ekonomicznej już jest, czy dopiero staje się paradygmatem rachunkowości? Odpowiedź na to pytanie zawarta w tekście ma służyć sprowokowaniu dyskusji na ten temat.

Economic value as a paradigm of the balance method (discussion paper)

Summary

This paper presents consideration on the role of economic value in the accounting science evolution. The author analyses the information function of economic value and the importance of comparability concepts for establishment of this value, general paradigms of accounting science and priority of paradigm in relation to the rules. Against this background the author put a question: Is economic value a paradigm of accounting science already or will become such a paradigm in the future? The author's answer to the above question is presented in this text and it should provoke discussion on this topic.

Sprawność działania w ocenie działalności gospodarczej przedsiębiorstw

Mirosław Krajewski

Streszczenie

W ocenie kondycji finansowej przedsiębiorstw istotną rolę odgrywa ocena sprawności wykorzystania posiadanych aktywów - zarówno aktywów trwałych, jak i obrotowych oraz ich poszczególnych elementów. Istotne w ocenie aktywów jest rozpatrywanie czynników o charakterze materialnym i niematerialnym, jak też zachowań kapitału ludzkiego w celu prawidłowego podejścia do istoty sprawności. Znajomość tych czynników i zachowań kapitału ludzkiego daje podstawę do logicznej i merytorycznie poprawnej oceny sprawności działania w procesie decyzyjnym w działalności gospodarczej.

Performance efficiency in evaluation of business enterprises

Summary

Effectiveness and efficiency in the use of available resources is a major element in the evaluation of the enterprise's financial position. This applies to both the fixed and current assets and their individual items. In assets appraisal it is important to consider both tangible and intangible factors as well as human capital, so as to ensure proper approach to the nature of efficiency. The knowledge of these factors provides a basic for rational evaluation of performance efficiency in business decision making.

Rachunkowość – na niebezpiecznym zakręcie (prawda czy fałsz?)

Mirosława Kwiecień

Streszczenie

Autorka podjęła próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy elastyczność w identyfikowaniu zasobów majątkowych, stosowaniu metod wyceny itp., czyli liberalizacja regulacji prawnych w zakresie rachunkowości, jest źródłem korupcji, czy zachowania decydentów.

Accounting – at a dangerous turning point

Summary

The paper is an attempt to answer the question, whether the flexibility in asset identification, the use of methods of asset valuation etc., i.e. liberalization of legal regulations in the area of accounting, is the source of corruption or managers' behaviour.

Ku międzynarodowej standaryzacji sprawozdawczości finansowej małych i średnich przedsiębiorstw

Wojciech A. Nowak

Streszczenie

Przedstawiono rozwój w latach 2000-2007 międzynarodowej standaryzacji sprawozdawczości finansowej małych i średnich jednostek. Omówiono rezultaty zakończonych prac ONZ oraz dotychczasowe rezultaty prac Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB). Zaprezentowano także charakterystykę oficjalnego projektu Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej dla Małych i Średnich Jednostek (MSSF dla MSJ), opublikowanego przez IASB w lutym 2007. Wskazano dalsze kroki dotyczące finalizacji stanowienia Standardu przez IASB. Zarysowano też możliwości i potencjalne konsekwencje jego implementacji w skali krajowej i w skali Unii Europejskiej.

Towards the international standardization of financial reporting by SME

Summary

In the paper, the progress during the period 2000-2007 of the international standardization of small and medium-sized entity financial reporting has been shown. The results of UN finalized efforts in this field and the IASB activities carried out to date have been presented. Published in February 2007 by IASB Exposure Draft of International Financial Reporting Standard For Small and Medium-sized Entities has also been described. The possibilities and potential consequences of the standard implementation both within a country and within the UE have been outlined.

Zasada ostrożności w teorii i praktyce rachunkowości (głos w dyskusji)

Janusz Samelak

Streszczenie

Obecnie wśród teoretyków i praktyków rachunkowości toczy się ożywiona dyskusja na temat zasady ostrożności, która urosła do rangi jednego z najważniejszych dylematów współczesnej rachunkowości.

Autor podejmuje w artykule próbę odpowiedzi na pytania: co dalej z zasadą ostrożności – zarówno w teorii, jak i praktyce rachunkowości? Czy silne impulsy krytyczne płynące z praktyki są wystarczającym przyczynkiem do zrewidowania podstaw metodologicznych teorii rachunkowości i wyrugowania z niej zasady ostrożności?

W konkluzji końcowej Autor opowiada się nie za usunięciem zasady ostrożności z teorii i praktyki rachunkowości, lecz za modyfikacją jej znaczenia i zakresu.

The prudence principle in accounting theory and practice

Summary

As of recently, accounting theoreticians and practitioners have been heatedly debating the prudence principle which has grown to become a central dilemma in today's accounting.

The author attempts to answer the question of what will become of the prudence principle in both accounting theory and practice. Will the severe criticism derived from accounting practice prove sufficiently strong to prompt a revision of the methodological foundations that underpin accounting theory ultimately leading to the abandonment of the prudence principle?

In his conclusions, the author favors the option not as much of removing the prudence principle from accounting theory and practice but rather of modifying its significance and scope.

True and fair view w teorii polskiej rachunkowości oraz w badaniach empirycznych w Polsce

Marta Sikorska

Streszczenie

Koncepcja true and fair view (TFV) już od wielu lat jest traktowana jako naczelną cechę i jeden z najważniejszych postulatów czy myśli przewodnich rachunkowości finansowej. Kluczem do TFV w rachunkowości jest nie tylko stanowienie odpowiednich standardów, ale też ich praktyczna realizacja oraz solidna podstawa teoretyczno-etyczna. Celem artykułu jest przeanalizowanie, jak teoretycy i praktycy rachunkowości w Polsce postrzegają wywodzącą się z prawa anglosaskiego omawianą koncepcję.

True and fair view in accounting theory and practice in Poland

Summary

The true and fair view construct (TFV) has for many years been treated as the chief characteristic and one of the most important postulates or leading thoughts of financial accounting. The key to TFV in accounting is not only standardization of accounting, but also the practical realization and solid ethical and theoretical basis. The aim of this paper is to analyze how Polish theoreticians and accounting profession perceive the accounting concept originating from Anglo-American law.

Rachunkowość wspólnych przedsięwzięć w ujęciu teoretycznym i praktycznym

Marzena Tatarska

Streszczenie

Artykuł omawia kwestie dotyczące ewidencji i wyceny wspólnych przedsięwzięć w przedsiębiorstwach budowlanych. Zaprezentowano sposób wyceny wspólnego przedsięwzięcia w sprawozdaniu finansowym lidera konsorcjum, z zachowaniem nadrzędnych zasad rachunkowości, w tym: zasady memoriału oraz zasady współmierności przychodów i związanych z nimi kosztów.

The accounting of joint ventures in theoretical and practical approach

Summary

This article discusses the issue of valuation of joint ventures in the construction companies. The article shows the way of valuating joint venture incomes according to the accounting principles: the principle of accrual and matching concept in the financial statement of the consortium leader.

Kierunki zmian w sprawozdawczości jednostek połączonych i powiązanych

Joanna Toborek - Mazur

Streszczenie

Łączenie się rynków kapitałowych wywołało potrzebę informacji, która w każdym obszarze geograficznym pozwoli na porozumiewanie się między ich uczestnikami. Informacje te są zawarte w sprawozdaniu jednostek połączonych lub sprawozdaniu skonsolidowanym. Aby sprostać tym wymaganiom, wprowadzono zmiany w nowym MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych” oraz w MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe”. Oba standardy w wielu kwestiach są ze sobą spójne. MSR 27 zawiera wiele odwołań do regulacji zawartych w MSSF 3.

Bardzo istotny wpływ na sprawozdawczość jednostek powiązanych i połączonych miał nowy podział wartości niematerialnych i prawnych zawarty w MSR 38 oraz regulacje MSR 36. Obecne regulacje w tym zakresie nie objęły wszystkich propozycji teoretyków i praktyków rachunkowości, dlatego jest oczekiwany drugi etap połączenia jednostek gospodarczych. Nowe propozycje dotyczą m.in. zmian w ujmowaniu wartości firmy i transakcji z udziałowcami mniejszościowymi. W związku z tym wartość godziwa przejętej jednostki ma nie obejmować kosztów jej przejęcia. Wszystkie koszty transakcji, w miarę ich ponoszenia, byłyby zaliczane w ciężar bieżącego rachunku zysków i strat.

Directions of changes in the reporting of business combinations and associated entities

Summary

Joining of capital markets evoked need of the information which in every geo-graphical area will allow the intercommunication between their participants. This information is contained in the business combination statements or Consolidated statements. In order to meet these requirements changes were introduced in new IFRS 3 „Business Combinations" and in IAS 27 „Consolidated and Separate Financial Statements". Both standards are consistent on many issues. IAS 27 contains numerous references to the regulations contained in MSSF 3. What had a strong influence on the statements of business combinations and associated entities was the new division of intangible assets contained in IAS 38 and IAS 36 regulations.

Present regulations in this area did not include all suggestions put forward by theoreticians and practitioners of accounting. Therefore the next stage of business combinations is expected. New suggestions concern changes among others in recognition of goodwill and transactions with minority interests. Thus, the fair value of the entity taken over is not to include costs of the transaction, so all costs of the transaction would be charged to the current profit and loss account.

Kształtowanie zysków w celu unikania strat w spółkach niepublicznych

Piotr Wójtowicz

Streszczenie

Celem badań było stwierdzenie, czy kształtowanie zysków w celu unikania strat, udokumentowane wcześniej na podstawie sprawozdań spółek publicznych, ma miejsce w przypadku jednostek niepublicznych, a także ocena zakresu tego zjawiska.

Do badań zastosowano analizę histogramów sporządzonych na podstawie danych przekrojowo-czasowych pochodzących ze sprawozdań finansowych dostępnych w Monitorze Polskim B. Wyselekcjonowano 1078 obserwacji pochodzących z lat obrotowych 2002 oraz 2003. Badania przeprowadzono w dwóch grupach jednostek gospodarczych. Pierwsza obejmowała 939 obserwacji dotyczących spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Druga obejmowała próbę 139 obserwacji z tych samych lat obrotowych, pochodzących przede wszystkim ze spółek jawnych i osób fizycznych, a także spółek cywilnych i komandytowych. Tłem do oceny niniejszych wyników były wyniki uzyskane wcześniej dla spółek publicznych, notowanych na GPW.

Szacuje się, że kształtowanie zysków w celu unikania strat dotyczy około 60% spółek publicznych ponoszących niewielkie straty przed ukształtowaniem wyniku finansowego. W przypadku spółek z o.o. odsetek ten wynosił około 28%, można też przypuszczać, że w spółkach tych kształtuje się zysk nie tylko w celu unikania strat, ale także w celu unikania wysokich wartości zysku. W przypadku pozostałych spółek nie wykryto kształtowania zysków. Oznacza to, że relacja agencji między zarządzającymi a właścicielami i wiążąca się z nią asymetria informacji są czynnikami stanowiącymi zachętę do kształtowania zysków w celu unikania strat.

Earnings Management to Avoid Losses in Privately-Held Business Units

Summary

Earnings management to avoid losses is wide-spread in public companies while there is no evidence of this phenomenon in the case of non-public companies. The aim of the research is to answer the question whether this problem refers to limited liability companies, partnerships and sole proprietorships.

Sample data consist of financial statements published in Monitor Polski B. The study includes 1078 observations from the years 2002 and 2003. The sample was divided into two panels: 939 observations of limited liability companies and 139 observations of sole proprietorships and partnerships. The pooled, cross-sectional distribution of reported earnings in each subsample was analysed. The results were evaluated in the light of previously achieved results relating to companies listed on Warsaw Stock Exchange.

Earnings management is the pervasive phenomenon. About 60% of listed companies with small pre-managed losses manage earnings to create positive earnings. In the case of limited liability companies this fraction is equal to about 28%; furthermore it is suspected that earnings are managed to avoid high values of income. Earnings management to avoid losses was not detected in the case of sole proprietorships and partnerships. It suggests that agency relation between owners and managers and asymmetry of information between these two groups of stakeholders are the incentives to manage earnings.